

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2022-2023

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΤΙΤΛΟΣ εκπονούμενης διατριβής	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ	ΜΕΛΗ Συμβουλευτικής Επιτροπής	ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ εκπονούμενης διατριβής
226767001	ΒΑΣΙΛΙΟΥ ΕΡΜΙΟΝΗ	Μελέτη της φυσικοχημικής αλλοίωσης μεταλλογαλλικών μελανιών βασισμένων σε ιστορικές βυζαντινές συνταγές. Διερεύνηση του ρόλου των μεταλλικών ιόντων με μη καταστρεπτικές φασματοσκοπικές τεχνικές	ΚΑΡΥΔΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ-ΓΕΡΜΑΝΟΣ	ΜΠΟΠΑΤΖΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ, ΚΟΚΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	33/12-12-2022	Τα μεταλλογαλλικά μελάνια στα χειρόγραφα από περγαμηνή και χαρτί έγιναν δημοφιλή και χρησιμοποιήθηκαν κυρίως από τον 12ο έως και τον 20ο αιώνα στην Ευρώπη. Σύμφωνα με την βιβλιογραφική έρευνα, οι μελέτες που έχουν γίνει για τη διάβρωση των μεταλλογαλλικών μελανιών επικεντρώνονται ως επί το πλείστον, γύρω από την διάβρωση που προκαλούν τα μελάνια στο οργανικό υπόστρωμα. Αναθέτως, ο μηχανισμός της αλλοίωσης των μεταλλογαλλικών μελανιών, αποτελεί ανοικτό ζήτημα και είναι κρίσιμης σημασίας σε επίπεδο συντήρησης και διάσωσης ιστορικού αρχαιολογικού υλικού. Η φθορά των μεταλλογαλλικών μελανιών έχει σαν αποτέλεσμα το ξεθώριασμα, την αλλοίωση της χροιάς και την εμφάνιση μιας ακούρωςχρωμης απόχρωσης. Άλλες αλλοιώσεις που μπορούν να αναφερθούν είναι η ευθραυστότητα, η αποφλοίωση, το κρακλέ, η περαιτέρω μείωση του pH, οι ακούρες περσχές που φθορίζουν γύρω από τα γραμμάτια και η εξάπλωση της γραμμής μελανίου, στα οποία σημαντικό ρόλο έχει η επίδραση των περιβαλλοντικών συνθηκών και των υλικών παρασκευής των μελανιών. Η παρούσα πρόταση διδακτορικής διατριβής στοχεύει στην μελέτη του μηχανισμού της φυσικοχημικής αλλοίωσης των μεταλλογαλλικών μελανιών και της φθοράς τους μέσω της διερεύνησης του ρόλου των μεταλλικών ιόντων μη καταστρεπτικές φασματοσκοπικές τεχνικές. Ειδικότερα, αποσκοπεί στην πληρέστερη κατανόηση των τεχνικών παρασκευής των μεταλλογαλλικών μελανιών εν γένει, και ειδικότερα από ιστορικές βυζαντινές συνταγές, στον εντοπισμό των επιβαρυντικών παραγόντων που επηρεάζουν στη σταθερότητα του μελανίου, στην διερεύνηση της συσχέτισης αλλοιώσεων των μελανιών με παραγόντες γήρανσης, το είδος/σύσταση μελανίου και υποστρώματος (χαρτί, περγαμηνή) και τέλος στην συγκριτική αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των μελανιών σε ιστορικά αντικείμενα με τα αποτελέσματα της μελέτης σε τεχνητά γρασμένα δοκίμια. Η προτεινόμενη έρευνα θα επιτελεσθεί μέσω της εφαρμογής μιας συνδυαστικής αναλυτικής μεθοδολογίας που θα συμπεριλαμβάνει: 1) παρασκευή μελανιών από ιστορικές βυζαντινές συνταγές και δοκιμών σε αδρανές υπόστρωμα, σε χαρτί και περγαμηνή, 2) εφαρμογή κατάλληλων πρωτοκόλλων τεχνητά επιταχυνόμενης γήρανσης, 3) συνδυαστική χρήση διαγνωστικών, μη καταστρεπτικών φασματοσκοπικών τεχνικών ανάλυσης για τον προσδιορισμό της σύστασης και του χημικού περιβάλλοντος των μεταλλικών ιόντων πριν και μετά την τεχνητά επιταχυνόμενη γήρανση και 4) αναλυτικό χαρακτηρισμό μεταλλογαλλικών μελανιών από βυζαντινά και ιστορικά εν γένει χειρόγραφα. Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της παρούσης διδακτορικής διατριβής αναμένεται να συμβάλουν στην καλύτερη αντιμετώπιση της παθολογίας που εμφανίζουν τα μεταλλογαλλικά μελάνια και στην επίλυση αποτελεσματικότερων επεμβάσεων συντήρησης, κατάλληλης για το αντικείμενο.
226767002	ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	Διατήρηση, διαχείριση και ανάδειξη αρχαιολογικών πνευστών μουσικών οργάνων. Σύγχρονες μουσειολογικές προσεγγίσεις και ψηφιακά μέσα για μία βέλτιστη μουσειολογική προβολή και επικοινωνία τους με το κοινό. Η περίπτωση των οστέινων μουσικών αυλών των Μεγάρων	ΠΑΝΑΓΙΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΑΚΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΤΖΟΡΤΖΗΣ ΚΑΛΗ, ΕΠΙΣΤ.ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: ΕΣΠΙΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ	33/12-12-2022	Τα μουσικά όργανα είναι αντικείμενα που μεταφέρουν ήχο και νόημα και αποτελούν μια σημαντική πηγή πληροφοριών τόσο σε σχέση με τις μουσικές πιτυχές όσο και με εκείνους τους τομείς που συνθέτουν τα κοινωνικο-πολιτιστικά συμφραζόμενα μέσα στα οποία αυτά έχουν κατασκευαστεί (σχετικά με το περιβάλλον, την κοινωνία, τον πολιτισμό, την τεχνολογία). Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο που οι συλλογές μουσικών οργάνων ενδιαφέρουν τα μουσεία όλου του κόσμου, ενώ η διαχείριση και ανάδειξη τους αποτελεί μια πολύπλοκη εργασία που πρέπει να προσεγγίζεται με ευαισθησία και προσοχή. Ως είδος μουσειακού αντικείμενου τα μουσικά όργανα θέτουν στον επιμελητή και στον συντηρητή κάποια διλήμματα ως προς την ανάδειξή τους και το μουσειακό τους ρόλο, δεδομένου ότι έχουν σχεδιαστεί για να είναι λειτουργικά αντικείμενα. Έχουν κινούμενα μέρη ή απαιτούν φυσική αλληλεπίδραση για να εκπληρώσουν τον σκοπό για τον οποίο κατασκευάστηκαν. Το πλήθος επιχειρημάτων υπέρ ή κατά της χρήσης των νήσιων ιστορικών μουσικών οργάνων των μουσειακών συλλογών για το παίζιμο μουσικής επιβεβαιώνει την πολυπλοκότητα του ζητήματος διαχείρισης αυτής της κατηγορίας μουσειακών αντικειμένων, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύεται το κενό γνώσεων και μελετών που υπάρχει σχετικά με τη διαχείριση και ανάδειξη των αρχαίων μουσικών οργάνων. Ο σκοπός της προτεινόμενης διδακτορικής μελέτης είναι να διαμορφωθεί ένας οδηγός καλών πρακτικών και μία καινοτόμα μεθοδολογία διαχείρισης και ανάδειξης αρχαίων πνευστών μουσικών οργάνων, ως ιστορικά και πολιτισμικά τεκμήρια του παρελθόντος, αναδεικνύοντας τόσο την αρχαιολογική και αισθητική τους αξία όσο και τη λειτουργία τους, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο αυτής της κατηγορίας αντικειμένων, ενώ παράλληλα θα στοχεύει σε μία βιώσιμη και ασφόρο διατήρηση και μουσειολογική ανάδειξή τους τόσο για το ευρύ κοινό όσο και για το ευρύ κοινό. Τα αρχαία πνευστά μουσικά όργανα (αυλοί του 5ου - 3ου αι. π.Χ.) του Αρχαιολογικού μουσείου Μεγάρων, τα οποία αποτελούν μία ξεχωριστή κατηγορία πολιτιστικών οργάνων και τα οποία χρήζουν ιδιαίτερη μεταχείριση, θα αποτελέσουν τη περίπτωση μελέτης αρχαίων πνευστών οργάνων για τη διαμόρφωση ενός πρωτοτύπου πρωτοκόλλου εργασιών για την ολιστική συντήρηση, διαχείριση και ανάδειξή τους. Το περιεχόμενο της διατριβής, με κύρια άξονα τη διαχείριση και ανάδειξη αρχαίων πνευστών μουσικών οργάνων, θα περιλαμβάνει τη μελέτη των σύγχρονων μουσειολογικών προσεγγίσεων και αρχών συντήρησης και διατήρησης των μουσικών οργάνων όπως αυτές διαφοροποιούνται σήμερα διεθνώς μέσα από το επιστημονικό, κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, εκπαιδευτικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο, αποβλέποντας στην αεφόρο διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η εξέταση του εξέχοντος ρόλου της μουσικής και των μουσικών οργάνων στην Αρχαιότητα από ανθρωπολογική, κοινωνιολογική και πολιτικοοικονομική διάσταση και του τρόπου που αυτό αποτυπώνεται στην τυπολογική, τεχνολογική και κατασκευαστική εξέλιξη του οργάνου, θα αποτελέσει ένα βασικό άξονα μελέτης αυτού του αρχαιολογικού υλικού και των περιορισμών εφαρμογής πρακτικών ανάδειξης του λόγω της κατάστασης διατήρησής του. Μέσα από τη διερεύνηση και αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων για τη μελέτη του υλικού και την ψηφιακή αποκατάσταση της αρχικής μορφής του αρχαίου μουσικού οργάνου, θα επιχειρηθεί η αποκατάσταση της λειτουργίας του και η αναπαραγωγή ήχου του. Η επιλογή των καταλληλότερων μέσων ψηφιακής τεχνολογίας, τα οποία θα αποτελούν μία πρόσθετη εργαλειοθήκη για τον συντηρητή και τον μουσιολόγο, θα δοθεί τη δυνατότητα στους μελετητές και στο ευρύ κοινό να έχουν τη καλύτερη δυνατή πληροφόρηση σχετικά με την αρχική μορφή του ήχο και τον μηχανισμό του αρχαίου πνευστού μουσικού οργάνου, καθώς επίσης και την άμεση διαδραστική επαφή τους με αυτό χωρίς να διακινδυνεύεται η βιωσιμότητά του.
226767003	ΜΑΡΟΥΤΣΗ ΘΕΟΔΟΣΙΑ	Η προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς με ανθρωπιστικούς όρους: Η γνώση του παρελθόντος σε καινοτόμες εφαρμογές	ΣΤΕΦΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΑΛΕΞΙΟΣ	ΚΑΝΕΤΑΚΗ ΕΛΕΝΗ, ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	1/13-01-2023	Η προτεινόμενη έρευνα επιδιώκει να αναδείξει τη σημασία της εμπλοκής των κοινωνιών στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η ανάπτυξη των παραδοσιακών μεθόδων προστασίας των πολιτισμικών αξιών θεμελιώθηκαν στην τοπικότητα και δοκιμάστηκαν στο χρόνο. Η επανεξέταση των πρακτικών αυτών και ο συγκεκρισμός τους με σύγχρονες μεθόδους, από την ακαδημαϊκή κοινότητα αποτελεί πηγή παραγωγής νέας γνώσης. Ο πολιτισμός όμως είναι μια ζωντανή διαδικασία που αφορά την όλη, τους ανθρώπους και τις αξίες του παρελθόντος καθώς επιρεάζεται με διαφορετικό τρόπο από τις εκάστοτε συνθήκες του παρόντος. Σε αυτήν τη συνεχή μεταβαλλόμενη διαδικασία η συμμετοχή του τοπικών κοινωνιών είναι καταλυτική στη διαρκή προστασία της και στην ανάδειξη της ως πυλώνα ανάπτυξης και παραγωγής νέων αποβέματων. Η έρευνα στοχεύει στην καταγραφή μιας μεθόδου για την πειραματική εφαρμογή ενός κυκλικού μοντέλου κατά το οποίο οι τοπικές κοινωνίες θα ενεργοποιηθούν ώστε να αναδείξουν παραδοσιακές πρακτικές και μεθόδους συντήρησης του πολιτιστικού τους αποθέματος, οι οποίες θα εμπλουτίσουν σύγχρονες μεθόδους και σε συνεργασία με την επιστημονική κοινότητα θα παράδουν νέα γνώση. Απώτερος σκοπός είναι τα νέα ευρήματα να ενσωματωθούν στο genius loci των υπό έρευνα κοινωνιών με δράσεις εμπλοκής και ενεργοποίησης, ώστε οι κοινωνίες αυτές να αποτελούν βασικό φορέα προστασίας και ανάδειξης των υλικών και άυλων στοιχείων πολιτισμού.